

Herman Strategier

„Componeren kun je niet leren“

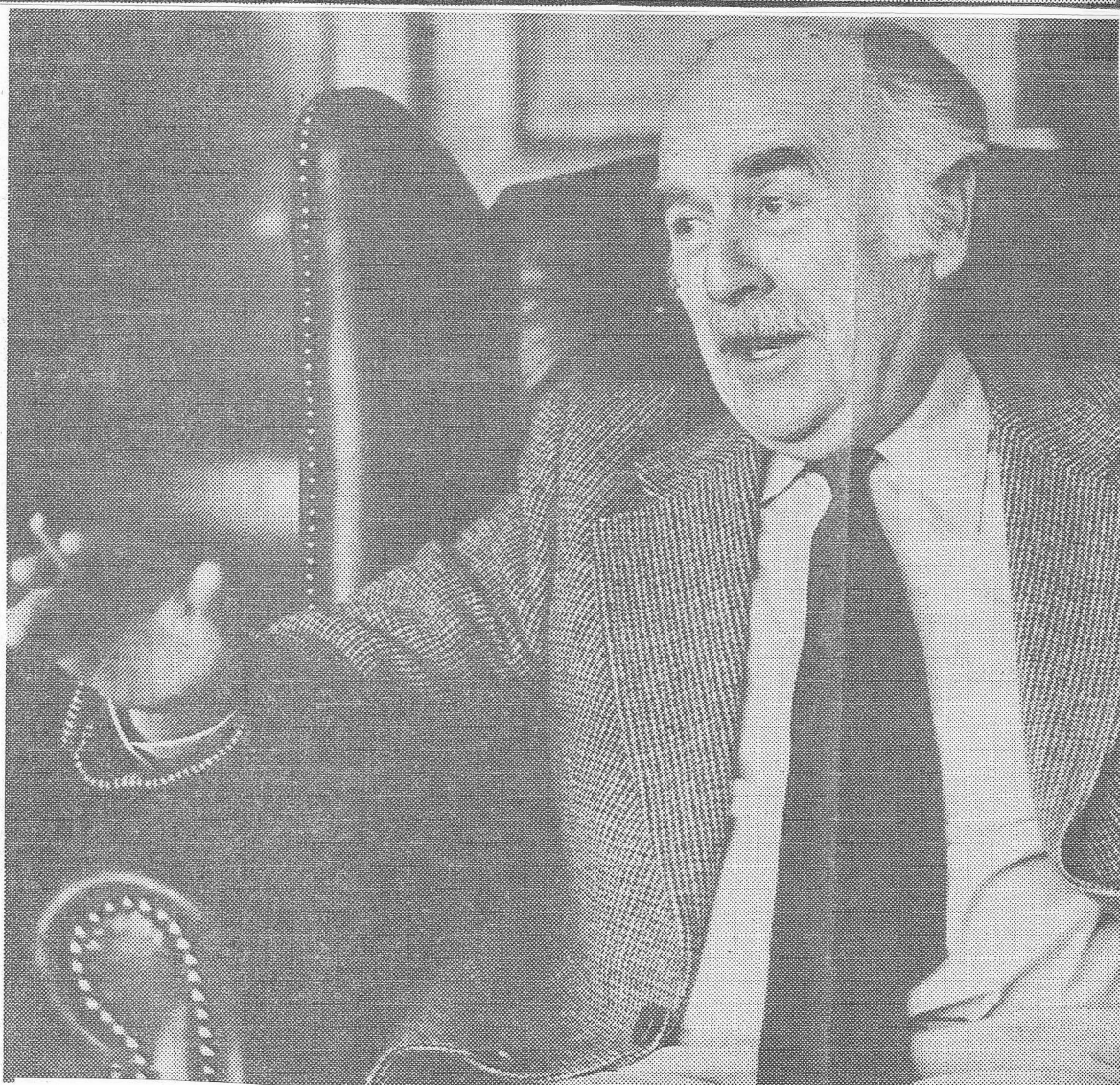
„Het feit, dat je tegenwoordig op de conservatoria een vak als compositie leer hebt is op de keeper beschouwd onzin. Componeren kun je niet leren. Je hebt 't of je hebt 't niet. Zo simpel ligt dat. Het is een gave. Die krijg je pro Deo en als je in die omstandigheid verkeert, dan moet je ermee zien te woekeren“, beweert de uit Arnhem geboortige componist Herman Strategier met grote stelligheid. We praten met de Gelderse muzikvinder naar aanleiding van de op handen zijnde premiere van diens „Cassation“, die op achtereenvolgens 22, 23 en 24 mei door Het Gelders Orkest onder leiding van Gerard Oskamp in Winterswijk, Doetinchem en Arnhem zal worden gespeeld.

Mijnheer Strategier, Uw „Cassation“ is geschreven in opdracht van Het Gelders Orkest. Klopt dat?

„Bijna. Want, om precies te zijn kwam de opdracht van het Fonds voor de Scheppende Toonkunst, zij het inderdaad wel op aanbeveling van HGO. Ik geloof, dat het stuk inmiddels al een jaar af is. Abusievelijk meende ik, dat het medio mei vorig jaar uitgevoerd zou worden. Maar, dit bleek een misverstand van mijn kant te zijn. Echter nu is het gelukkig zover“.

Wat is een „Cassation“?

„Qua genre staat de „Cassation“ het dichtst bij de serenade, de suite en het divertimento (divertissement). Evenals het divertimento is ook mijn „Cassation“ vijfdelig. Waarom ik voor de benaming „Cassation“ heb geselecteerd, zul je vragen? Tsja, ik vind het kiezen van een titel altijd een moeilijke zaak. In elk geval wemelt het al van symfonieën, sinfonietta's, divertimenti en wat dies meer zij en toen schoot me opeens de naam „Cassation“ te binnen. Vandaar“.

Evenredig

Kunt u iets meer over het stuk zelf verklappen?

„HGO heeft het al eerder genoemde Fonds voor de Scheppende Toonkunst om een stuk, dat geschikt zou zijn om in de passientijd te worden gespeeld, gevraagd. Immers dan zijn de strijkers, de fluiten en de hobo's doorgaans druk bezet en hebben de overige instrumentalisten nagenoeg niets te doen. Voor laatsgenoemde categorie spelers is mijn „Cassation“ dan ook in het bijzonder gedacht: klarinetten, fagotten, hoorns, trompetten, trombones, slagwerk en harp. Alle blazers zijn paarsgewijs vertegenwoordigd.

* Herman Strategier: „Naar mijn mening is het schrijven van muziek te veel een boekhoudkundige aangelegenheid geworden“.

Tekst:
Maarten Brandt

Voorts is er nergens sprake van specifiek concertante passages. Een ieder neemt evenredig deel aan het discours. Tenslotte kent „Cassation” vijf delen, waarvan het 2de en

het 4de gedeelte als intermezzi fungeren en zich dan ook van een kleinschaliger bezetting bedienen, terwijl in de overige delen de volledige formatie aan het woord is”.

Première Cassation bij HGO in Winterswijk, Doetinchem en Arnhem

U heeft het zojuist al even over het componeren gehad. Als u vandaag de dag om u heen kijkt, wat zegt u dan?”

„Naar mijn mening is het schrijven van muziek teveel een boekhoudkundige aangelegenheid geworden. Al dat gegochel met reeksen, met cijfers, zonder dat daar vaak een muzikaal concept aan ten grondslag ligt, ik betwijfel of dat de goede weg is. Het is mijn stellige opvatting, dat muziek, wil zij echt muziek zijn, het niet zonder een tooncentrum kan stellen. En, houd me ten goede, dat betekent echt niet, dat je je perse van de functionele harmonie á la Mozart en Haydn moet bedienen. Er zijn uiteraard meer varianten mogelijk, waarvan deze er slechts een is. Trouwens, het blijkt ook wel als je met lesgeven bezig bent. Zo gauw als je bij de studenten het tonica-besef een beetje aanwakkert, dan vinden ze alles veel gemakkelijker, krijgen ze er sneller greep op”.

Kerkmuziek

U komt duidelijk uit de traditie van Hendrik Andriessen.

„Dat mag je zo wel formuleren ja. Ik heb mijn opleiding genoten op de Rooms katholieke school voor Kerkmuziek te Utrecht (thans Instituut voor Kerkmuziek en als zodanig een oecumenische instelling, MB) en gedurende het laatste jaar van mijn studie kreeg ik van Andriessen orgelles. Nadat ik van school ben gegaan heb ik om de zoveel tijd privé-onderricht van Andriessen gehad, in welk kader hij me dikwijls waardevolle adviezen heeft gegeven op het gebied van het instrumenteren en bij welke gelegenheid ik hem ook wel mijn werk heb laten zien.

Wat nog belangrijker is, ik ben uit de kerkmuziek afkomstig en dat heeft ook in mijn instrumentale werken zonder meer z'n sporen achtergelaten. Daar komt bij, dat ik vrij lang als organist en als dirigent in vele kerken actief ben geweest en me nu nog druk bezig houdt met het inrichten van de Nederlandstalige liturgie, sinds er een reusachtig va-

cuum onstond tengevolge van het feit, dat men opeens meende, dat het Gregoriaans ouderwets geworden was”.

Cultuurgoed

„Toch moeten we achteraf toegeven, dat deze „beeldenstorm” ook gunstige resultaten heeft afgeworpen, al is een en ander wel gepaard gegaan met een gigantische „Geschmacksverwirrung” waar we nog lang niet uit zijn. Zo is het liedrepertoire – enkele uitzonderingen daargelaten – nogal armetierig, om van kerkdiensten compleet met drumbands maar te zwijgen natuurlijk. Daar staat tegenover, dat men – deels uit nostalgie, maar goed – in toenemende mate is gaan beseffen, dat het Gregoriaans een enorm cultuurgoed is, dat zich niet straffeloos zomaar van tafel laat vegen.

En, laten we eerlijk zijn: vele parochiekoren, die vroeger elke zondag opnieuw Gregoriaans moesten zingen, waren daar vaak niet tegen opgewassen. Met als onvermijdelijk gevolg, dat, met de beste bedoelingen vanzelfsprekend, het Gregoriaans om zeep werd geholpen. Dat die toestand nu uit de wereld is, mag alleen maar worden toegejuicht. Samenvattend, ik ben ten opzichte van het voortbestaan van het Gregoriaans optimistisch gestemd. Men heeft heus wel begrepen, dat het Gregoriaans de bakermat van de Westerse kunstmuziek is, zonder welke bijvoorbeeld de ontwikkeling van de meerstemmigheid eenvoudigweg onmogelijk zou zijn geweest”.

Muziek is muziek

Ik proef hieruit, dat het Gregoriaans voor u meer inhoudt dan een louter liturgische vorm.

„O, zeker. En dat brengt me nog op iets anders. Namelijk, dat indelen in van allerlei muzieksoorten. Allereerst is dat onderscheid tussen lichte en ernstige (serieuze) muziek volgens mij baarlijke nonsens. Er is hooguit goede en slechte muziek. Verder vind ik de categorieën kerkelijke en wereldlijke muziek ook flauwekul. Een werk als het Requiem van Faure is een meesterwerk, niet omdat het een mis betreft, maar omdat de muziek meesterlijk is. Je hoeft niet gelovig te zijn om dat te kunnen beamen.

Of, om nog eens 'n ander voorbeeld te noemen: de symfonieën van Bruckner. Geen kerkmuziek zult u zeggen. Toch is dit een manier van muzikaal formuleren, die zonder twijfel religieus moet worden genoemd. Als u bijvoorbeeld denkt aan het adagio uit de 7de symfonie, waarin duidelijk een melodie uit het Te Deum wordt geciteerd, dan begrijpt u wat ik bedoel.

Ook in mijn „Cassation” kan het voorkomen, dat een bepaalde snit van de melodie sporen draagt van bijvoorbeeld de psalmodie. Wie zal het zeggen? In elk geval is muziek voor mij muziek en iedere indeling houdt per definitie een beperking in”.